Recenzja pracy doktorskiej
mgr Krzysztofa Bilickiego

Prof. dr hab. Bartosz Bryła
Dziedzina,sztuki muzyczne
Dyscyplina,instrumentalistyka

Poznań, dnia 30 maja 2019 r.

Zleceniodawca opinii
Akademia Muzyczna im.Stanisława Moniuszki w Gdańsku, Wydział Instrumentalny, pismo z dnia 01.04. 2019. Zlecenie podjęte na podstawie ustawy z dnia 14.03.2003 roku, tekst jednolity o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, Dz.U. Nr 65, poz 595 wraz ze zmianami Dz.U. z dnia 27.07.2005 roku Nr 164, poz.1365, art.1 ust. 2 pkt. 2.

Dotyczy
Uchwały Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku, podjętej na posiedzeniu w dniu 16 listopada 2015 r. oznaczonej numerem 1/2015-2016, w sprawie :

- wszczęcia na wniosek Pana mgr Krzysztofa Bilickiego przewodu doktorskiego w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka, specjalność skrzypce i wyznaczenia promotora w osobie prof. dr hab. Macieja Sobczaka.

Uchwały Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku, podjętej na posiedzeniu w dniu 11 marca 2019 r., oznaczonej numerem 70/2018-2019, w sprawie:

- wyznaczenia recenzentów

Zgodnie z ustawą z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym, oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. nr 65. Poz.595, ze zmianami Dz.U.nr164, poz.1365 z dnia 17.08.2005 r., tekst jednolity art.6 ust 1-3) Rada Wydziału posiada uprawnienia do prowadzenia przewodów na stopień doktora w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie instrumentalistyka.
Pismo informujące o wyznaczeniu mojej osoby na recenzenta pracy doktorskiej Pana Krzysztofa Bilickiego „Christian Sinding – jego miejsce w muzyce norweskiej w oparciu o wybrane utwory twórczości kameralnej i skrzypcowej" zostało sygnowane datą 01.04. 2019 r. i podpisem Dziekan Wydziału Instrumentalnego – prof. dr hab. Elżbiety Rosińskiej.
Do pisma dołączona została następująca dokumentacja:

- Wyciąg z protokołu posiedzenia Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku z dn.16.11.2015
- Uchwały w sprawie wszczęcia przewodu doktorskiego i wyznaczeniu promotora i w sprawie wyznaczenia recenzentów, a także listy obecności członków Rady Wydziału Instrumentalnego.
- Lista pracowników zaliczanych do minimum kadrowego w dziedzinie sztuki muzyczne, dyscyplina instrumentalistyka,
- 1 egzemplarz pracy doktorskiej składającej się dzieła artystycznego, zarejestrowanego na nośniku elektronicznym i opisu dzieła w wersji drukowanej
- dokumentacja dorobku Kandydatki (wykaz prac twórczych i dorobku artystycznego)

Złożona przez Kandydata, mgr Krzysztofa Bilickiego, praca doktorska oraz dokumentacja dorobku odpowiadają wymaganiom ustawy z dn. 14.03.2003 roku art.16 i 17 ust.1 i 2 tekst jednolity (Dz.U. nr 65. poz. 595, wraz ze zmianami Dz. U. nr. 164, poz. 1365 z dnia 17.08.2005 roku) oraz Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 15.01.2004 roku § 11 ust. 1-4 w sprawie szczegółowego trybu przeprowadzania czynności w przewodach doktorskich i habilitacyjnych oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora , tekst jednolity (Dz. U. nr 15, poz. 128, wraz ze zmianami Dz.U. nr 252, poz. 2124, Dz.U. nr 153 poz.1094).
Według protokołu Komisji Skrutacyjnej, powołanej do obliczenia wyników głosowania w sprawie wszczęcia przewodu doktorskiego w dziedzinie artystycznej instrumentalistyka dla mgr Krzysztofa Bilickiego i wyboru promotora w osobie prof. zw. dr hab. Macieja Sobczaka – liczba uprawnionych do głosowania członków Rady wynosi 14 osób. Ważnych głosów oddano 14, w tym 11 za wszczęciem przewodu doktorskiego. Głosów przeciwnych – 1 i wstrzymujących -2. Quorum głosujących w chwili podejmowania uchwały zostało zachowane.
W wyniku głosowania w sprawie wyznaczenia mojej osoby na recenzenta przewodu doktorskiego, przy uprawnionych do głosowania 13 członkach Rady, wniosek został przyjęty jednogłośnie (13 osób za przyjęciem mojej kandydatury)
Niniejszym stwierdzam, że w świetle ustawy z dnia 14 marca 2003 roku art.18 ust. 2 pkt.1 i 2, Rada Wydziału podjęła prawomocną uchwałę o wszczęciu przewodu doktorskiego i wyznaczeniu Promotora, oraz o wyznaczeniu mojej osoby na recenzenta pracy doktorskiej Pana Krzysztofa Bilickiego.

Podstawowe dane o Kandydatce

Studia
Krzysztof Bilicki jest absolwentem Akademii Muzycznej im.S.Moniuszki w Gdańsku, którą ukończył w 1983 roku w klasie skrzypiec prof. Tadeusza Kochańskiego uzyskując dyplom magistra sztuki z wynikiem bardzo dobrym.

Praca

1977-1978 – Filharmonia Koszalińska – muzyk
1982-1988 – Orkiestra (BART) dyr. W.Rajski – koncertmistrz
1983-1984 – Liceum Muzyczne w Gdańsku – nauczyciel
1984-1986 – Akademia Muzyczna w Gdańsku - asystent
Od 1989 – Filharmonia Stavanger – III koncertmistrz
Od 1999 – Szkoła Muzyczna Stavanger – nauczyciel
2007-2008 – Uniwersytet Stavanger - wykładowca
1994-2003 – członek Orkiestry Festiwalowej Sinfonia Helvetica

Głównym nurtem działalności mgra Krzysztofa Bilickiego jest działalność orkiestrowa i pedagogiczna. Jako muzyk (często koncertmistrz) orkiestr kameralnych i symfonicznych koncertował na wielu prestiżowych festiwalach muzycznych jak m.in. Schleswig-Holstein Musik Festival, Praska Wiosna, La Chaise-Dieu, czy Festiwal Muzyczny w Łańcucie. Współpracował w tym czasie ze znakomitymi solistami (Kristian Zimermann, Mścisław Roztropowicz, Borys Pergamentschikow, Natalia Gutmann, Konstanty Andrzej Kulka, Sabine Meyer, Misha Maisky, Raphael Oleg, David Geringasr, Ivo Pogorelić, Pierre Amoyal), występując w renomowanych salach koncertowych Europy i Ameryki Płn. Jako koncertmistrz Orkiestry Kameralnej pod dyr.Wojciecha Rajskiego miał okazję uczestniczyć w szeregu nagrań płytowych, radiowych i telewizyjnych z muzyką J.Haydna, W.A.Mozarta, P.Czajkowskiego, J.Suka, M.Karłowicza, H.M.Góreckiego, D.Szostakowicza i in. W dorobku Krzesztofa Bilickiego jest także 10 płyt Cd nagranej podczas sesji festiwalowych Sinfonia Helvetica pod dyr.Grzegorza Nowaka. Wykonał około 40 recitali jako kameralista i solista, jest założycielem zespołu kameralnego, specjalizującego się w wykonawstwie muzyki skandynawskiej – Straensamble.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

Praca doktorska Pana Krzysztofa Bilickiego pod tytułem **„Christian Sinding – jego miejsce w muzyce norweskiej w oparciu o wybrane utwory twórczości kameralnej i skrzypcowej”** składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku elektronicznym i opisu dzieła, stanowiących łącznie pracę pod wspomnianym tytułem.
Dzieło artystyczne obejmuje prezentację następujących utworów:

1.***Christian Sinding – Cantus doloris op.78***

2.Christian Sinding – Jung Diethelm op.109

3.Christian Sinding – Andante religioso op.106

4.Christian Sinding - Serenade op.92
Allegro non troppo
Andante sostenuto

Allegretto
Adagio
Deciso ma non troppo allegro

Doktorantowi towarzyszą:
Bogumiła Weretka-Bajdor – fortepian
Adam Bruderek – skrzypce
Hanna Michałowska – sopran

Nagrania dokonane zostały w Sali Koncertowej Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku, w dniach 15.05.2018, 26.06.2018, 3-5.07.2018
Realizacja nagrania: Anna Kasprzycka

Ocena dzieła artystycznego.

Po zapoznaniu się z częścią artystyczną i opisową niniejszej pracy stwierdzam, że temat wybrany przez Doktoranta jest ciekawy i nowatorski. Utwory skrzypcowe Christiana Sindinga rzadko goszczą na polskich estradach, choć niewątpliwie pozycja samego kompozytora, zaliczanego przez Norwegów do grona tworzącego w „Złotej Epoce" (obok E.Griega, J.Svendsena, czy J.Halvorsena) czyli do najwybitniejszych twórców skandynawskich, powinna spowodować ich większą popularność. Mgr Krzysztof Bilicki uzasadnia wybór utworów wyselekcjonowanych do przedstawionego dzieła artystycznego, zaznaczając że kompozycje te stanowią przekrój twórczości skrzypcowej Sindinga – solowej, kameralnej i skrzypcowo-wokalnej.
Dobór kompozycji jest bardzo interesujący – zestawienie utworu solowego i na skrzypce z towarzyszeniem fortepianu z oryginalnymi, nieczęsto spotykanymi składami kameralnymi (głos-skrzypce-fortepian, czy dwoje skrzypiec-fortepian) daje próbę kunsztu kompozytorskiego Sindinga.
Oceniając poziom artystyczny przedstawionego nagrania należy odnieść się do wielu aspektów wykonawczych, lecz jednym z bardzo ważnych, kluczowych elementów jest jakość nagrania, która w tym przypadku jest słaba i pozostawia wiele do życzenia. Zupełnie niezrozumiałe ustawienie proporcji dźwiękowych nazbyt eksponujące partię fortepianu (zresztą bardzo dobrze wykonaną przez p.Bogumiłę Weretkę-Bajdor), wycofujące skrzypce w kulminacjach, w elementach wirtuozowskich czy w partiach dialogowanych np. w arii sopranowej, nie pozwala na śledzenie prowadzenia frazy i wręcz powoduje wrażenie braku współdziałania, które w utworach kameralnych jest istotą zarówno kompozycji jak i wykonawstwa.
Poziom artystyczny przedstawionego dzieła budzi wiele zastrzeżeń natury techniczno-instrumentalnej i muzycznej. Dotyczy to podstawowych elementów warsztatu skrzypcowego, szczególnie intonacji, która w dwudźwiękach (Cantus doloris) wydaje się być nie do zaakceptowania, czy zbyt słyszalnych zmian pozycji, rwania frazy i niewystarczającego budowanego napięcia w Andante religioso. Dość ubogo przedstawia się kwestia zróżnicowania barwy dźwięku (wariacje) i uzyskania nasyconej dynamiki zarówno w forte jak i piano. W arii

sopranowej Jung Diethelm op 109 brak wyrazistego dialogowania z głosem solowym, płaskie i wycofane partie skrzypcowe nie dają możliwości śledzenia narracji i prowadzenia myśli muzycznej, a z kolei „zamieszanie dźwiękowe" w Serenadzie op.92 – brak synchronizacji pionów i zbyt mało finezji w częściach tanecznych daje wrażenie ciężkości i braku zrozumienia formy. Amatorskie pod względem instrumentalnym podejście do kształtowania prezentowanej formy muzycznej jest niezrozumiałe, biorąc pod uwagę fakt bardzo dobrego wyłożenia tego problemu w dysertacji - czyli dużej świadomości Doktoranta w tej materii.
Wydaje się, że w tak praktycznej dziedzinie sztuki muzycznej jak instrumentalistyka z pewnością główny nacisk przypada na prezentację dzieła artystycznego, a następnie na dołączony do niego opis. W przypadku pracy mgra Krzysztofa Bilickiego relacja ta wydaje się być zaburzona. Dysertacja przewyższa swoją wartością i poziomem część muzyczną, która pozostaje jakby tylko dopełnieniem (jak sam autor podaje – ilustracją).
W części opisowej Kandydat wykazuje się dużą wiedzą w zakresie opisywanej problematyki. Na podkreślenie zasługuje ogrom pracy badawczej i translatorskiej dokonanej przez Doktoranta podczas zbierania materiałów i ich opracowywania - dało to możliwość przedstawienia dysertacji spójnej w treści, opatrzonej trafnymi komentarzami i ukazującej zarówno biografie jak i twórczość Sindinga w sposób ciekawy i niebanalny. W poszczególnych rozdziałach dysertacji doktorskiej mgr Krzysztof Bilicki przedstawia kolejno zarys muzyki europejskiej w okresie życia Sindinga i charakteryzuje muzykę norweską na przestrzeni wieków. Dwa rozdziały poświęca na wnikliwą biografię kompozytora i bardzo wyczerpująco opisaną twórczość: orkiestrową, kameralną, fortepianową, skrzypcową, wokalną. Ważnym i niezwykle praktycznym elementem pracy jest, ujęta w tabelę, usystematyzowana lista dzieł Christiana Sindinga zawierająca szczegółowe informacje dotyczące kompozycji – opus, tytuł, tonację, datę powstania, instrumentację i prezentowany gatunek muzyczny. Całość dysertacji jest zwieńczona analizą formalno-wykonawczą utworów prezentowanych w dziele artystycznym.
Strona edytorska pracy jest bardzo czytelna i poprawna - zawiera nieliczne usterki w zakresie błędów przy odmianie lub pisowni nazwisk (np. brak jednolitej pisowni nazwiska często przytaczanego w pracy Franciszka Liszta – Franc List, Franz Liszt itp.).

<u>Konkluzja</u>

Praca mgr Krzysztofa Bilickiego stawia sobie za cel przybliżenie sylwetki jednego z najważniejszych kompozytorów skandynawskich – Christiana Sindinga i prezentuje jego miejsce w historii muzyki norweskiej i europejskiej w oparciu o wybrane utwory twórczości kameralnej i skrzypcowej.
Po wnikliwym zapoznaniu się z przedstawioną pracą stwierdzam, że mimo zastrzeżeń do poziomu dzieła artystycznego - rzeczowość części opisowej pozwala na sformułowanie wniosku, że Kandydat w opisie dzieła rozwiązał przedstawiony problem artystyczny i niewątpliwie skorzystał z wyjątkowej sposobności wieloaspektowego przedstawienia i upowszechnienia kultury skandynawskiej. Niniejsza dysertacja jest unikatową publikacją

w zakresie analizy twórczości skrzypcowej i kameralnej Christiana Sindinga i w tym zakresie stanowi znaczący wkład w rozwój dziedziny instrumentalistyki.
W związku z powyższym stwierdzam, że spełnione zostały wymagania art. 13 Ustawy z dnia 14.03.2003 roku (z późn. zm.) o stopniach naukowych i tytule oraz o stopniach i tytułach w zakresie sztuki, stawiane kandydatom do stopnia doktora sztuki - pracę doktorską Pana Krzysztofa Bilickiego przyjmuję i rekomenduję do dalszej procedury.

prof. dr hab. Bartosz Bryła